

Άγγελος Σινάνης

ΤΑΞΙΔΙΑ ΣΤΗΝ ΑΛΛΗ ΕΛΛΑΔΑ

ΠΥΛΗ•ΕΛΑΤΗ•ΠΕΡΤΟΥΛΙ

Περίηγηση στα ορεινά των Τρικάλων

Άγγελος Σινάνης
Ταξίδια στην άλλη Ελλάδα

ΠΥΛΗ • ΕΛΑΤΗ • ΠΕΡΤΟΥΛΙ

Περιήγηση στα ορεινά των Τρικάλων

Ελάτη Τρικάλων 2009

Εισαγωγή	3
Αξίζει να δείτε	4
Γεφύρι Πύλης• Πόρτα Παναγιά• Άγιος Βησσαρίωνας • Δάσος Περτουλίου και περτουλιώτικα λιβάδια • Γεφύρι στο Νεραϊδοχώρι• Άγιοι Απόστολοι στο Κλεινοβό	
Σημεία θέας	11
Κόκκινος Βράχος• Πυροφυλάκιο• Αγία Παρασκευή	
Εξερεύνηση	14
Λίμνη Κόζιακα• Δροσοχώρι• Καταφύγιο στο Ροποτό • Το σπίτι του Δεσπότη• Καταρράκτες Παλαιοκαρυά • Καφενείο Στέφανου Γώγου στη Παλαιοκαρυά	
Οίκισμοί	18
Πύλη• Ελάτη	
Περιηγητικές διαδρομές	24
• Πύλη-Ελάτη-Περτούλι-Νεραϊδοχώρι-Πύρρα-Δέση • Ελάτη-Βροντερό-Καλόγηροι-Άγιος Προκόπιος-Παλαιοκαρυά • Ελάτη-Ροποτό	
Διαδρομές περιπέτειας	32
• Βροντερό-Πετροχώρι-Στουρνάρειο • Βροντερό-βρύση Κόρμπου-Στουρνάρειο • Ελάτη-Βλάχα-βρύση Κόρμπου-Νεραϊδοχώρι-Πύρρα	
Πεζοπορικές διαδρομές	36
• Ελάτη-έλατος Κώστα-σηλιά Μπλη-Τρύπιο Λιθόρι • Ελάτη-Λίμνη Κόζιακα-καταφύγιο-Λιβάδια-Περτουλίου • Ελάτη-Αγία Τριάδα • Ελάτη-Κόκκινος Βράχος • Ελάτη-κάτω μάχαλας- Άγιος Γεώργιος	
Εναλλακτικές δραστηριότητες	40
• Αναρρίχηση• Χιονοδρομικό κέντρο Περτουλίου• Ορεινές δραστηριότητες και ιππασία• Ποδήλατο βουνού • Οικοξεναγήσεις και εκδρομές	
Πολιτισμός	43
• Λαογραφικό μουσείο Πύρρας• μπαρμπα-Στέφος στην Παλαιοκαρυά• Η Σμαράγδα και το "Λίκνο" • Πολιτιστικά δρώμενα• Πανεπιστημιακό δάσος Περτουλίου	
Χρήσιμα	49
Βιβλιογραφία	55

Έρευνα - Κείμενα - Φωτογραφίες

Άγγελος Σινάνης

Μαρτυρίες

Ευάγγελος Χαμτσάς

Ευάγγελος Γράμψας

Περικλής Λαγός

Γιώργος Μαγκιώσης

Καλλιτεχνική επιμέλεια

Σχεδιασμός

Νίκος Μπουρούνης

Επιμέλεια διορθώσεων

Γιώργος Σταματίου

Σχεδιασμός χάρτη

ΑΝΑΒΑΣΗ

Πηνελόπη Μασσούκα

Διδότου 55, 10681 Αθήνα

τηλ/fax: 210.3210152

e-mail: anavasi2@otenet.gr

Copyright:

Άγγελος Σινάνης

Ελάτη Τρικάλων

420 32 Πύλη

Το βιβλίο

"Πύλη - Ελάτη - Περτούλι",
τυπώθηκε τον Δεκέμβριο του 2009

σε 1.000 αντίτυπα.

Τυπώθηκε και βιβλιοδετήθηκε
στο λιθογραφείο

Μ. Τουμπής Α.Ε. στο Κορωπί.

T 2106029974 F 2106029974

www.toubis.gr

ΑΘΗΝΑ 2009

ISBN: 978-960-931628-6

Αποτελεί γεωγραφικό παράδοξο ότι καθ' όλη τη διαδρομή για τον ορεινό χώρο Τρικάλων διασχίζουμε τον αχανή θεσσαλικό κάμπο, με το βλέμμα στραμμένο στις πρώτες, ήπιες κορυφές των Αγράφων. Περνάμε την Καρδίτσα, φτάνοντας στα Τρίκαλα με ένα αίσθημα που λίγο ή πολύ είναι συνδεδεμένο στο οπτικό και ψυχικό κόσμο των περισσότερων περιηγητών, με τα Μετέωρα. Πράγματι, λίγοι είναι οι πληροφορημένοι ταξιδιώτες που γνωρίζουν την ιστορία που κρύβεται πίσω από τον Κόζιακα, το ανατολικότερο βουνό της κεντρικής Πίνδου. Ακόμα λιγότεροι έχουν άποψη για τους σπουδαίους ανθρώπους που έζησαν ή γεννήθηκαν σ' αυτόν. Την ιστορία, τα πολιτιστικά, αρχιτεκτονικά μνημεία των ιδίων των Τρικάλων και της ευρύτερης ορεινής περιοχής που απλώνεται έως τα ορεινά των Αγράφων και της Αργιθέας, τα Ξυλοχώρια και Καστανοχώρια του Κόζιακα ή ακόμα, την σπουδαία ικανότητα που κατέχουν αυτά τα χωριά να προσαρμόζονται ισότιμα, στα δύσκολα, και, πολλές φορές, ακατανόητα μηνύματα των καιρών.

Μια μικρή αναδρομή στον ορεινό χώρο Τρικάλων είναι αναγκαία, αφού σε λίγα χρόνια οι νεώτεροι, θα νομίζουν ότι αυτά τα μέρη ζούσαν από ...τον τουρισμό. Δεν είναι έτσι. Όλοι όσοι κατοικούσαν έως τα τέλη της δεκαετίας του 1960 στα χωριά, δεν είχαν ιδιαίτερη σχέση με τον τουρισμό, ούτε εξάρτηση από το τι θα αγόραζαν για να ζήσουν. Όλα τα νοικοκυριά είχαν μια εξαιρετική αυτονομία αφού παρήγαν σχεδόν τα πάντα. Λαχανικά, φρούτα, κρέας, τυριά, γάλα, βούτυρο και τα παράγωγά τους. Οι γυναίκες είχαν την απόλυτη κυριότητα μέσα στο σπίτι, ύφαιναν στον αργαλειό, έπλεκαν, εργάζονταν το καλοκαίρι στο χωριό, προετοιμάζοντας τα τρόφιμα της οικογένειας για τον βαρύ χειμώνα. Αν η γεωργία ήταν περιορισμένη, εξαιτίας του ορεινού εδάφους, δεν συνέβαινε το ίδιο με την κτηνοτροφία, που αναπτύχθηκε σημαντικά, όταν τον 18ο αι. οι οικισμοί μεγάλωσαν. Τότε, αρκετοί τσελιγκάδες διακρίθηκαν στο εμπόριο, συσσωρεύοντας μυθικά πλούτη από τα προϊόντα που οι ίδιοι παρήγαγαν. Είναι γνωστό το εμπόριο μαλλιών, που γινόταν στη Θεσσαλία - Μακεδονία, τόσο από ξένους όσο και από Έλληνες. Όλη αυτή η ευμάρεια αντικατοπτρίζεται στα μεγάλα δίπατα - τρίπατα σπίτια ελάχιστα δείγματα των οποίων σώζονται ως τις μέρες μας. Η μεγάλη οικονομική τους δύναμη φαίνεται στις δωρεές ή και στην έκ θεμελίων ανέγερση εκκλησιών, μοναστηριών, και δεκάδων κοινωφελών έργων. Ένας πλούτος που σήμερα φαντάζει εξωπραγματικός. Αν έπρεπε λοιπόν να χρησιμοποιήσουμε μια λέξη που να καλύπτει τη ζωή στα χωριά, αυτή θα ήταν: ευημερία.

Πολύ αργότερα ήρθε εδώ πάνω ο τουρισμός. Στις μέρες μας πια, η κατάρρευση κάθε λογικής φωνής που αντιτέκεται στις αυθαίρετες επεκτάσεις των ορεινών οικισμών και στην εκτός οικονομικής λογικής κατασκευή, ολοένα περισσότερων, μεγαλύτερων, υπερπολυτελών ξενοδοχείων, έφερε τη χωροαταξία.

Ευτυχώς, η φύση παραμένει όπως ήταν.

Αυτή τη φύση και τις ατέλειωτες δυνατότητες για δεκάδες διαδρομές γνωριμίας μαζί της θα χαρείτε καθώς περιηγείστε στα ανυπέρβλητης ωραιότητας τοπία της περιοχής.

Να απολαύσετε αυτή την εμπειρία.

Άγγελος Σινάνης

Γεφύρι Πύλης

Διαβαίνοντας τα στενά της Πύλης ένας δροσερός ποταμός, ειδικά τον χειμώνα, σας υποδέχεται. Ο Πορταϊκός ή Πορτιάτης ποταμός και το μονότοξο **πέτρινο γεφύρι της Πόρτας ή Αγίου Βησσαρίωνα** που στέκει εκεί αγέρωχο. Χτισμένο το 1514, επί τουρκοκρατίας, με την φροντίδα του Αγίου Βησσαρίωνα, απ' όπου έλκει τη δεύτερη ονομασία του, και την τέχνη Ελλήνων μαστόρων. Μοναδικό γεφύρι στην περιοχή έως το 1936 που κατασκευάστηκε η παρακείμενη γέφυρα Κονδύλη, ήταν η μοναδική οδός επικοινωνίας, όπου μέσω της απότομης πλαγιάς του Κόζιακα διευκόλυνε τις συνηθισμένες εποχιακές μετακινήσεις αγαθών, ανθρώπων, κοπαδιών, στα χωριά ολόκληρου του ορεινού όγκου, ως πέρα, στα χωριά της **Αργιθέας**, του **Ασπροπόταμου** και την **Ήπειρο**.

Τα αγγελικά τάγματα - Τοιχογραφία στην Πόρτα Παναγία

- * Γεφύρι Πύλης
- * Πόρτα Παναγιά
- * Αγ. Βησσαρίωνα
- * Δάσος Πετρουλίου και Λιβάδια Πετρουλιώτικα
- * Γεφύρι στο Νεραϊδοχώρι
- * Αγ. Απόστολοι στον Κλεινοβό

Πόρτα Παναγιά

Απέναντι από την Πύλη βρίσκεται ο μικρός, στις μέρες μας, οικισμός Πόρτα Παναγιά που είχε ιδρυθεί κατά τους Βυζαντινούς χρόνους, γνωστή στους λογίους με την ονομασία "Μεγάλη Πύλη", ενώ ο λαός τον έλεγε Μεγάλη Πόρτα. Εδώ, σε αυτή την μικρή γωνιά, βρίσκεται ένα από τα σπουδαιότερα βυζαντινά μνημεία στον Ελλαδικό και ιδιαίτερα στον Θεσσαλικό χώρο. Ο ναός (δηλ. το καθολικό της Μονής Παναγίας της Ακαταμαχίτου) της **Πόρτα - Παναγιάς** γνωστής και με την επωνυμία **Παναγία των Μεγά-**

λων Πυλών. Ως κτήτορας σημειώνεται ο σεβαστοκράτορας Θεσσαλίας και Νέων Πατρών (Υπάτη) Ιωάννης Ι. Άγγελος Κορνηνός ο Δούκας (1266/7 - 1289/90), που ανοικοδόμησε τη μονή της **Ακαταμαχίτου Θεοτόκου** το 1283, σε θέση αρχαίου ιερού της Αθηνάς, από το οποίο πήρε το όνομά του το φρούριο του **Αθήναιου** στην θέση **Πύργος** του γειτονικού βουνού Ιτάμου. Η τρίκλιτη **σταυρεπίστεγη** βασιλική, με σπάνιας τέχνης, ψηφιδωτά και

μαρμάρينو τέμπλο, που ανήκει στους χρόνους ιδρύσεως του ναού, έχει κηρυχθεί, (ΦΕΚ 68/Α/1921 & 352/Β/31-5- 1967) ως προέχον βυζαντινό αλλά και ιστορικό μνημείο. Στους βυζαντινούς χρόνους αποτελούσε το κέντρο πλούσιας σταυροπηγιακής μονής με σπουδαία περιουσία τόσο σε κει-

Πόρτα - Παναγιά

*Πόρτα Παναγιά:
το μαρμάρινο τέμπλο*

σμα να πέσει η θολωτή στέγη του μεσαίου κλίτους. Τον Οκτώβριο του 1980 πυρκαγιά, με τα σημάδια να φαίνονται ακόμα, κατέστρεψε μεγάλο μέρος των εξαιρετων τοιχογραφιών του εξωνάρθηκα. Οι ολόσωμες ψηφιδωτές εικόνες του Χριστού (αριστερά) και της Θεοτόκου (δεξιά), κατασκευάστηκαν πιθανόν το 1285 από τον ίδιο τεχνίτη που φιλοτέχνησε τα ψηφιδωτά του τρούλου του ναού της Παρηγορίτισσας της Άρτας και είναι, αντίθετα από ό,τι συνήθως, τοποθετούνται στους ναούς των ορθόδοξων. (Για επισκέψεις επικοινωνήστε 24340-22783).

Στην περιοχή γύρω από την Πύλη υπάρχουν πολλά επισκέψιμα

μνημεία, από τα οποία ξεχωριστή θέση στις καρδιές των κατοίκων έχουν τα δύο μοναστηριακά συγκροτήματα. Στα νότια, δύο μόλις χλμ. πάνω σε ένα ολόδροσο μπαλκόνι του Ίταμου βρίσκεται το γυναικείο μοναστήρι της **Παναγίας της Γκού-**

ρας (1743), με την θαυματουργή εικόνα της **Παναγίας Οδηγήτριας**. (Για επισκέψεις επικοινωνήστε 2434022423).

Άγιος Βησσαρίωνας

Βόρεια από την Πύλη, σε πέντε χλμ. υπάρχει το ιστορικό ανδρικό μοναστήρι της του **Αγίου Βησσαρίωνος ή Δούσικου**, αφιερωμένη στη Μεταμόρφωση του Σωτήρος. Η φρουριακή κατασκευή του υποβάλλει τους επισκέπτες, την προσοχή των οποίων ελκύει η παλιά είσοδος με την ανασυρόμενη ξύλινη σκάλα. Μόλις έξι μοναχοί, ο καθεὶς υπεύθυνος για το διακόνημά του, το ιστορικό μοναστήρι - μνημείο - συνεχίζει την πλούσια κοινωνική και φιλανθρωπική του δράση. Το τεράστιο τριώροφο κτιριακό συγκρότημα, με τα 366 κελιά που διέθετε στο παρελθόν, όσες οι μέρες του χρόνου κατά την παράδοση, ιδρύθηκε ανάμεσα

μήλια, όσο και σε κτήματα σε πολλά μέρη της Θεσσαλίας. Η μονή διαλύθηκε κατά τους χρόνους της τουρκοκρατίας. Πότε ακριβώς, μας είναι άγνωστο. Τα κτήματά της πήραν οι κάτοικοι της Πόρτας, ο δε ναός με Πατριαρχικό Σιγίλιο του έτους 1843 περιήλθε μαζί με τα ιερά σκεύη και διάφορα βιβλία στη μονή Δουσίκου, που ίδρυσε το 1523 ο Άγιος Βησσαρίων. Το 1854 - 5 ο ναός έπαθε μεγάλες ζημιές από σεισμό ή πυρκαγιά με αποτέλε-

στα έτη 1527 και 1534/5 από τον Μητροπολίτη Λαρίσης, Άγιο μετέπειτα, Βησσαρίωνα τον Β' (1489/90 - 1540), κατά κόσμον Βασίλειο Τσιγαρίδα ή Γκανά. Γεννήθηκε στον οικισμό Πόρτα Παναγιά και υπήρξε ιστορική προσωπικότητα μεγάλης εμβέλειας, από τους διαπρεπέστερους ιεράρχες της Θεσσαλίας, με σημαντικό κοινωνικό έργο. Η ίδρυση της μονής του Δούσικου διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο προτύπου για άλλες μονές που δημιουργήθηκαν στην περιοχή των Αγράφων. Εντός του ναού ο επισκέπτης έχει την δυσεύρετη ευκαιρία να θαυμάσει τις εξαιρετικής ποιότητας τοιχογραφίες, οι οποίες αποδίδονται από τον Γ. Βελήν στον κωνσταντινουπολίτη ζωγράφο Τζιόρτζη ή Ζώρζη. Το μοναστήρι βομβαρδίστηκε το 1943 από τα ιταλικά στρατεύματα κατοχής και μεγάλο μέρος από τα κτήρια έπαθαν σοβαρές ζημιές, οι οποίες αναστηλώθηκαν με επιτυχία, στη

Μονή Αγίου Βησσαρίωνα

διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας. Στη μονή τηρείται μέχρι σήμερα το άβατο των γυναικών, σύμφωνα με την επιθυμία του κτήτορα. Στις 3/7/2000 θεμελιώθηκε στη νότια εξωτερική αυλή από τον οικείο ιεράρχη Αλέξιο, ναός, για τον εκκλησιασμό των γυναικών, αφιερωμένο στον Άγιο Βησσαρίωνα. (Για επισκέψεις επικοινωνήστε 2434022420).

Δάσος Περτουλίου και Περτουλιώτικα Λιβάδια

Η επίσκεψη στο διάσημο **Δάσος Περτουλίου** και στα **λιβάδια** του, είναι κάτι που όλοι οι επισκέπτες της περιοχής πραγματοποιούν. Το Πανεπιστημιακό Δάσος Περτουλίου είναι ιδιοκτησία του Δημοσίου, και η νομή του έχει παραχωρηθεί στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης από το 1934 (Ν. 6320). Θεμελιωτής της παραχώρησης ήταν ο φωτισμένος καθηγητής της Σχολής Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος και Πρύτανης του Α.Π.Θ., αείμνηστος Αναστάσιος Οικονομόπουλος, ο οποίος με προσωπικές του ενέργειες κατάφερε να παραχωρηθεί το δάσος για λόγους εκπαιδευτικούς, έρευνας, και πρότυπης δασικής εκμετάλλευσης στο Πανεπιστήμιο.

Σήμερα, εκτός από την πρακτική εκπαίδευση των φοιτητών της Σχολής Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος (που διεξάγεται αδιαλείπτως από το 1936 μέχρι σήμερα - με μια μικρή διακοπή στη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου), η ύπαρξη του δάσους είναι από τους βασικούς συντελεστές, στην ανάπτυξη της περιοχής, και ας μην φαίνεται με την πρώτη ματιά. Τα ανταποδοτικά άμεσα έσοδα από την χρήση του, έφτασαν τα 400.000€ το έτος 2007 τα

Τοπίο στα Περτουλιώτικα Λιβάδια

Δάσος Περτουλίου

Το δάσος απλώνεται σε μια απέραντη, καταπράσινη όλο το χρόνο έκταση, 33.000 χιλ. στρ. με αδιαπέραστη πολλές φορές, πυκνή βλάστηση, φυσικές πηγές, που διαρρέονται από πεντακάθαρα νερά, σχηματίζοντας μικρά πεντακάθαρα ρυάκια αλλά και μεγαλύτερα ρέματα, εποχιακές λιμνούλες, δημιουργώντας ένα

αξεπέραστης ομορφιάς τοπίο που δύσκολα η μνήμη σας θα ανακαλέσει κάτι παρόμοιο.

Στα **λιβάδια** Περτουλίου (8,3 χλμ. από Ελάτη), ένα αλπικό τοπίο στα 1.180 μ., έκκληξη για τον επισκέπτη, λειτουργεί το χιονοδρομικό κέντρο Περτουλίου με χιλιάδες επισκέπτες (το 1999 υπολογίστηκαν σε 20.000 περίπου). Εκτός από το σκι, υπάρχουν αρκετές δυνατότητες για χαλάρωση ή αντίστοιχα για άθληση. Άλογα ή Αγελάδες βόσκουν ελεύθερα σε αυτόν τον επίγειο παράδεισο ενώ τα πιτσιρίκια γεμίζουν απορίες και όλο ρωτούν να μάθουν τις λειτουργίες που δίνουν ζωή σε όλα αυτά που αντικρίζουν, ίσως, για πρώτη φορά. Οι μεγαλύτεροι έχουν μοναδικές ευκαιρίες για βόλτες με άλογα στα μονοπάτια του ελατόδασους, ανεξάντλητους περιπάτους στους δασικούς δρόμους, μεζέδες και snowmobile στο "Κερκέτιο" ή στο καινούργιο (2008) σαλέ που διαχειρίζεται με συνέπεια η κοινοπραξία της Νομαρχίας Τρικάλων και ο Δήμος Αιθίων. Μια από τις σημαντικότερες πολιτιστικές εκδηλώσεις που γίνονται στα λιβάδια Περτουλίου, είναι το ετήσιο **Αντάμωμα των Σαρακατσάνων**, κάθε χρόνο, το τελευταίο σαββατοκύριακο του Ιουνίου. Επίσης, το 2008 έγινε στα λιβάδια το 25ο αντάμωμα Βλάχων.

Το Πανεπιστημιακό Δάσος Περτουλίου έχει ενταχθεί από το 1973 στην Ελεγχόμενη Κυνηγετική Περιοχή (ΕΚΠ) Κόζιακα του Νομού Τρικάλων, συνολικής έκτασης 483.600 στρεμμάτων και ο αριθμός των κυνηγών της ανέρχεται σήμερα σε 2000 περίπου ετησίως. Τα έσοδα

από τη λειτουργία της Ελεγχόμενης Κυνηγετικής Περιοχής, που ανέρχονται σε 150.000€ περίπου (έτος 1999) περιέρχονται στο Δασαρχείο Τρικάλων. Το έτος 2009 ιδρύθηκε το Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης του Ν. Τρικάλων στο Πετρουλί, ενώ προγραμματίζεται άμεσα μια σειρά αναπτυξιακών και βιώσιμων έργων όπως: το δασικό μουσείο, δίκτυο ορειβατικών μονοπατιών, ορεινό κατασκηνωτικό κέντρο, μικρολίμνες κ.ά. (Πληροφορίες: Διοίκηση Δάσους Πετρουλίου 2434091207).

Γεφύρι στο Νεραϊδοχώρι

Το γεφύρι του Χατζηπέτρου στη θέση **Σμίξη**, σύμφωνα με προφορικές μαρτυρίες χτίστηκε γύρω στο 1750, με χρηματοδότηση του αρχισέλιγκα και προεστού του Ασπροποτάμου Γούσιου Χατζηπέτρου, πατέρα του αγωνιστή της Επανάστασης του 1821, αρχηγού της Θεσσαλικής Επανάστασης 1854 και υπασπιστή του Όθωνα, στρατηγού Χριστόδουλου Χατζηπέτρου από το Νεραϊδοχώρι (πρώην Βετερνίκο). Βρίσκεται κοντά στον αγροτικό δρόμο που ενώνει το Δημ. Διαμέρισμα Νεραϊδοχωρίου με την Πύρρα. Δύο σχεδόν χλμ. μετά την κάτω πλατεία του χωριού ακριβώς στο νέο τιμεντένιο γεφύρι, απ' όπου περνάει ο δρόμος, να πάτε αριστερά. Περάστε το ποτάμι Κόρμπου και τον παλιό νερόμυλο ακολουθώντας (ευθεία)

Γεφύρι Χατζηπέτρου

Άγιοι Απόστολοι στο Κλεινοβό

Αρκετοί επισκέπτες της ευρύτερης περιοχής εκδράμουν στα Μετέωρα οδηγώντας από τον συντομότερο δρόμο που ξεκινά λίγο μετά το χιονοδρομικό κέντρο. Εκεί, υπάρχουν πινακίδες προς Χρυσομηλιά - Καλαμπάκα. Μετά τη Χρυσομηλιά κατηφορίζετε προς την Καλαμπάκα. Πάνω στη διαδρομή θα δείτε την πινακίδα προς Κλεινό (5 χλμ). Σε αυτή τη διασταύρωση, προτείνουμε να κάνετε μικρή παράκαμψη για να δείτε τον θαυμάσιο και ιστορικό ναό της Μονής των **Αγίων Αποστόλων** κοντά στον Κλεινό (Κλεινοβό) Καλαμπάκας. Ο ναός βρίσκεται 2 χλμ. από το χωριό και κατόπιν συνεννόησης με τον ιερέα (Παπαγιώργης Σαμα-

Αντάμωμα Βλάχων 2008

την κοίτη του Πετρουλιώτικου ρέματος. Σε τριακόσια, περίπου, μέτρα το βλέπετε στα δεξιά σας. Είναι μονότοξο με άνοιγμα τόξου 17,60 μέτρα, και πλέον χρησιμοποιείται μόνο από τους φυσιολάτρες πεζοπόρους αφού το στενό μονοπάτι συνεχίζει, περνάει το περίφημο καλντερίμι **Σκάλα Κόρμπου ή Χατζηπέτρου**, καταλήγοντας στον κεντρικό δασικό δρόμο που ενώνει την περιοχή Κόρμπου με το Νεραϊδοχώρι και την Πύρρα.

Οι Άγιοι Αποστόλοι στο Κλεινοβό

κριτικά σημεία για την απόδοση των φθόγγων της βλάχικης γλώσσας. Η διαδρομή μέχρι τον ναό γίνεται εύκολα και με τα πόδια, ενώ ο χώρος γύρω του είναι ιδανικός για κατασκήνωση, αφού υπάρχει και κρήνη.

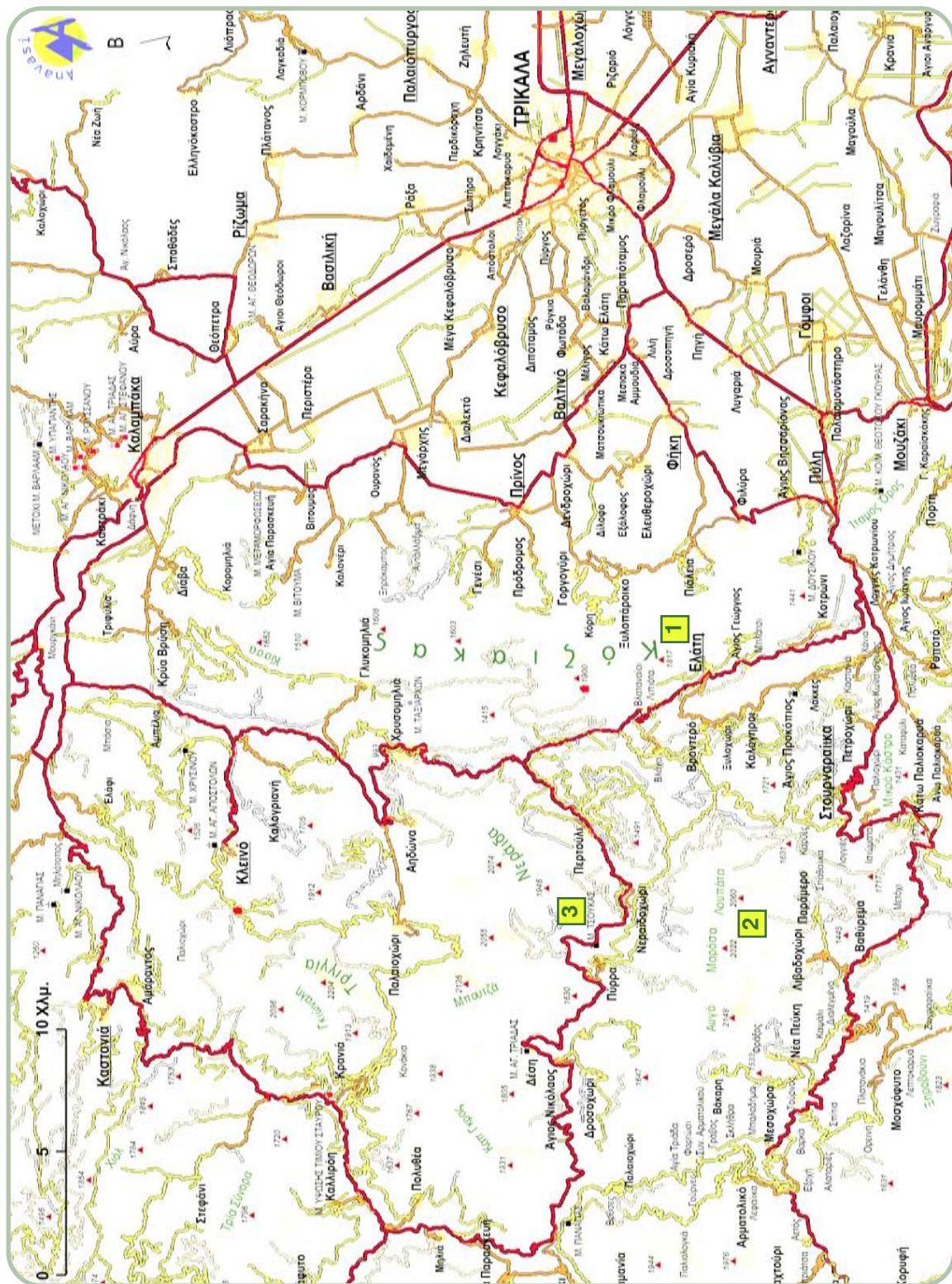
ράς 2432096344) μπορείτε να μπείτε στο εσωτερικό του καθολικού. Εκεί θα δείτε από κοντά τοιχογραφίες του Σαμαριναίου ζωγράφου Μιχαήλ Αναγνώστη Δημητρίου και την περίφημη επιγραφή που βρίσκεται πάνω από το άνοιγμα της εισόδου. Χαρακτηρίζεται μοναδική στον ελληνικό και βαλκανικό χώρο από το γεγονός ότι είναι τρίγλωσση: "ελληνικόν", στη λόγια και επίσημη εκκλησιαστική γλώσσα, "απλούν", στη δημοτική κοινή της εποχής, και "βλάχικον", με ένα σύστημα με βάση το ελληνικό αλφάβητο, εμπλουτισμένο με δια-

Η βλάχικη επιγραφή στους Αγίους Αποστόλους στο Κλεινοβό

Η Πύρρα όπως φαίνεται από την θέση Τσούχα

1 Κόκκινος Βράχος

Ψηλά, πάνω από την Ελάτη Τρικάλων, διακρίνεται καθαρά ένας τεράστιος, πέτρινος όγκος. Χαρακτηριστικό του είναι ότι μεγάλα τμήματά του αποτελούνται από κόκκινο πέτρωμα. Πιθανότατα, από αυτό τον λόγο ονομάστηκε **Κόκκινος Βράχος**. Είναι ένα θαυμάσιο καλοδουλεμένο από τους ειδικούς, αναρριχητικό πεδίο που προσφέρει πολύ καλή θέα όλης της περιοχής. Έχει εύκολη πρόσβαση όλο το χρόνο, κυρίως με τα πόδια. Φτάνει βέβαια και μοτοσυκλέτα ή αυτοκίνητο 4X4 με εξαίρεση τους χιονισμένους χειμωνιάτικους μήνες. Από εκεί, η θέα απλώνεται από τον οικισμό της Ελάτης, μέχρι πέρα τις κορφές Λουπάτα, Αυγό. Απέναντι φαίνεται καθαρά η κορυφή Μαυροπούλι και τα χωριά Βροντερό, Καλόγηρο.

2 Πυροφυλάκιο

Ένα ακόμα ωραιότερο σημείο, με πρόσβαση με τα πόδια ή με μοτοσυκλέτα και 4X4 είναι η θέση **πυροφυλάκιο** στην κορυφή Λουπάτα. Εκεί υπάρχει πυροφυλάκιο που παλιότερα επανδρωνόταν και έλεγε όλο τον δασικό πλούτο της περιοχής επικοινωνώντας με το αντίστοιχο του πρφ. Ηλία στη θέση Τύμπανος Αργιθέας. Σήμερα η κατάστασή του δεν επιτρέπει διαμονή, αλλά σαν σημείο θέας είναι πιθανότατα το καλύτερο ολόκληρου του ορεινού χώρου. Από εκεί φαίνεται η Ελάτη αλλά και το Νεραϊδοχώρι - Περιούλι όπως και ολόκληρο το πανεπιστημιακό δάσος. Η πρόσβαση γίνεται από την Ελάτη, μέσω Βλάχας, (4,8 χλμ) βρύσης Κόρμπου (8,6 χλμ), αυχένas Μαυροπούλι - Λουπάτας (15,1 χλμ.), όπου στον αυχένα στρίψτε παράλληλα με την ποτίστρα και συνεχίστε ευθεία, δίπλα από το γκρεμό μέχρι που σταματάει ο δρόμος εμπρός από το κτήριο του πυροφυλάκιου (1800 μ. υψ. 22,4 χλμ. συνολικά από Ελάτη.). Στην επιστροφή σας από το πυροφυλάκιο, στον αυχένα να πάτε δεξιά, προς Στουρνάρεικα, για μεζέδες και τσιπουράκι ολοκληρώνοντας την όμορφη κυκλική διαδρομή από τον ασφαλτόδρομο πλέον, προς Ελάτη.

3 Αγία Παρασκευή

Εξαιρετική θέα προς όλο το ορεινό συγκρότημα θα δείτε στο καθολικό της παλιάς Μονής **Αγίας Παρασκευής** (2 χλμ. μετά το Νεραϊδοχώρι - 20,8 χλμ. από Ελάτη). Δίπλα από τον πρόσφατα ανακαινισμένο ναό, υπάρχει στενό μονοπάτι 100 μ. που οδηγεί στην άκρη των 300μ. βάθους, γκρεμού. Η θέα προς το χωριό Πύρρα είναι πράγματι από αυτές που κόβουν την ανάσα. Απέναντι, σε όλο τους το μεγαλείο ξεδιπλώνονται οι κορφές του Αυγού, της Μαρόσας και της Λουπάτας.

Λίμνη Κόζιακα

Ο δασικός δρόμος που ξεκινά απέναντι από το πρατήριο καυσίμων AVIN, στην Ελάτη, κρύβει εδώ και χρόνια μια θαυμάσια οδική και πεζοπορική διαδρομή, τμήμα της οποίας χρησιμοποιείται σήμερα σαν εναλλακτική προσπέλαση στο Ε4, (ευρωπαϊκό μονοπάτι υπερσυννοριακών διαδρομών) αφού το μεγαλύτερο μέρος του παλιού δρόμου έχει πλέον ασφαλοστρωθεί. Αυτός ο δασικός, σκαρφαλώνει με επιμονή τις απότομες πλαγιές του Κόζιακα περνάει δύο δεξιές διασταυρώσεις (στο 2,4 χλμ, και στο 2,6 χλμ.) συνεχίζει μέχρι μια τρίτη αριστερή (στο 4,9

Η Δολίνη του Κόζιακα

απ' ευθείας στην περιοχή του Δημ. Διαμερίσματος **Δροσσοχωρίου**. Ένα θαυμάσιο χωριό πνιγμένο στα έλατα και στις πηγές, με κύριο χαρακτηριστικό του την Μοναστηριακή ησυχία, τόση, όσο πουθενά αλλού. Ανεβείτε στο ψηλότερο σημείο του πάνω μαχαλά, όπου είναι η εκκλησία των Αγ. Αποστόλων με την περίτεχνη είσοδο - καμπαναριό χτισμένο από Τζουμερκιώτες μαστόρους το 1895 και νοιώστε αυτή την υπέροχη αύρα που περιβάλλει όλη την περιοχή. Η εκκλησία είναι διατηρητέο μνημείο (ΦΕΚ 171/τ.Β 6-3-1997) και είναι ζωγραφισμένη "δια χειρός Αθανασίου και Στεργίου υιών Δημητρίου Ζωγράφου Σαμαριναίου", το 1849. Γύρω από τον οικισμό υπάρχουν ωραίες **πεζο-**

χλμ.) και καταλήγει σε οδικό αδιέξοδο (στο 8 χλμ. ή 2ω με άνετη πεζοπορία). Σε αυτό το πανέμορφο σημείο σχηματίζεται τον χειμώνα μέχρι αργά την άνοιξη μια πανέμορφη **λιμνούλα** (Δολίνη) ή Βάρα για τους ντόπιους. Εδώ, παλιότερα, οι μοναχοί από την Ι. Μ. Αγ. Βησσαρίωνα βοσκάν τα κοπάδια τους όλη την καλοκαιρινή περίοδο, υπήρχαν μάλιστα και κελλιά για την διαμονή τους. Πιθανόν, αυτός είναι ο λόγος που ο τόπος ονομάζεται ακόμα και σήμερα Καλογερομάντρι.

Δροσσοχώρι

Σχεδόν ένα χλμ. από την Δέση θα δείτε την πινακίδα προς Αγ. Νικόλαο (Καμινιά), και Δροσσοχώρι (Τυφλοσέλι). Ακολουθήστε τον καινούργιο ασφαλοστρωμένο δρόμο, περνώντας από μικρά λιθαδάκια με Κρανιές (ο καρπός τους χρησιμεύει για το αρωματικό ομώνυμο λικέρ που φτιάχνουν όλες οι νοικοκυρές της περιοχής), μέχρι που φτάνετε κάτω, στο πεντακάθαρο ποτάμι. Περνώντας την σιδερένια στρατιωτική γέφυρα τύπου Μπέλεϋ, εισέρχεστε

Δροσσοχώρι

- * Λίμνη Κόζιακα
- * Δροσσοχώρι
- * Καταφύγιο στο Ροποτό
- * Το σπίτι του Δεσπότη
- * Καταρράκτες
- Παλαιοκαρυάς
- * Καφενείο Στέφανου
- Γώγου στην Παλαιοκαρυά

Αγία Παρασκευή
στην σπάνη Πασχαλιώρη

πορικές διαδρομές (προς το εικονοστάσι απέναντι από το χωριό ή στην **Σκάλα** στο **Σταυρωμένο** και την σπάνη **Πασχαλιώρη**) σε μονοπάτια, μέσα στο πελώριο ελατόδασος, κάτω από τις κορφές Τσοούκα (1500 μ. - Αυγό 2180 μ.). Το φάρεμα στο ποτάμι, όπως και η ελεύθερη κατασκήνωση κοντά στη σιδερένια γέφυρα είναι μια απίστευτη εμπειρία αφού το εκπληκτικό φυσικό περιβάλλον κερδίζει όλες τις αισθήσεις των περιηγητών. Για τους εξαιρετικά ανήσυχους πεζοπόρους, υπάρχει δύσβατο μονοπάτι που βγάζει στο **Βάκαρι** και το **Φορτώσι** δύο απομακρυσμένους συνοικισμούς που ανήκαν στην παλιά κοινότητα Δέσης (σήμερα οικισμοί του δήμου Αιθήκων). Από εκεί υπάρχει

δυνατότητα (μέσω Νέας Πεύκης) να βγείτε στον κεντρικό δρόμο με προορισμό τα Στουρναρέικα ή την Μεσοχώρα και το ολοκληρωμένο φράγμα του Αχελώου.

Καταφύγιο στο Ροποτό

Η πρώτη δστ. που συναντάτε φεύγοντας από την Πύλη προς Ελάτη έχει σήμανση: Ροποτό 8 χλμ. Ακολουθώντας τον ασφαλτοστρωμένο δρόμο φτάνετε ψηλά στο χωριό και την πλατεία του με την εκκλησία της Κοίμησης της Θεοτόκου, τα παραδοσιακά καφενεία και ψησταριές. Μέχρι εδώ τίποτε δεν προϊδεάζει για την συνέχεια, σε ένα πλούσιο από φυσική ομορφιά τόπο. Η εξερεύνηση ξεκινά αμέσως μετά την πλατεία, όπου στην πρώτη δστ. αριστερά ο χωματόδρομος οδηγεί στην Βατσουνιά και τη Δρακότρυπα, το Μουζάκι ή στα χωριά της Αργιθέας. Η μεγάλη έκκληξη όμως για τους πεζοπόρους και τους οδηγούς μοτοσυκλέτας ή 4Χ4 έρχεται όταν από την δστ. συνεχίσουν δεξιά. Ο δρόμος στριφογυρίζει, χωμάτινος πια, και σκαρφαλώνει με επιμονή και ευελιξία στην πλαγιά της Καραβούλας. Περίπου στα 8 χλμ. υπάρχει δστ. δεξιά και διάσελο προς Παλαιοκαρυά (δρόμος κακός, μόνο για υλοτομία του δάσους της Παλαιοκαρυάς), ενώ η συνέχεια (αριστερά) σας φέρνει σε 1 χλμ. στο ανοικτό καταφύγιο της Καραβούλας - Ροποτού, στα 1300 μ. υψ. Το τοπίο και το απέραντο λιβάδι στην σκιά της Καραβούλας δικαιώνει όσους φτάσουν εδώ πάνω. Τσιπουράκι και μεζέδες στα καφενεία στην πλατεία του Ροποτού.

Το καταφύγιο

Το σπίτι του Δεσπότη

Ένας κρυφός χωματόδρομος στην δασική οδό Βρύση - Κόρμπου - Περτούλι (αριστερά, αμέσως μετά την πινακίδα Στουρναρέικα 13 χλμ.) οδηγεί σε μια απομονωμένη έκταση κι' ένα μοναχικό σπιτάκι. Αυτή η παρθένα από επεμβάσεις περιοχή, μέχρι πάνω ψηλά στο βουνό, από πολύ παλιά ανήκει στην Ι. Μ. Αγ. Βησσαρίωνα Δουσίκου και ονομαζόταν Καλογεροβούνι. Σήμερα, λέγεται Καλογερομάντρι και στο μικρό σπιτάκι διαμένουν όσοι από τους πατέρες της μονής έρχονται για να σπείρουν και να καλλιεργήσουν στο μεγάλο αγρόκηπο τα λαχανικά, πατάτες, φρούτα κ.ά. για το μοναστήρι. Μέσα στο σπιτάκι υπάρχει το κατανυκτικό εκκλησάκι της Αγίας Άννας.

Το σπίτι του Δεσπότη

Η περιοχή, επειδή δεν έχει δεχθεί ανθρώπινη επέμβαση, θεωρείται παρθένα, προσδίδοντας μια μοναδική γαλήνια αίσθηση. Περιπατήστε κατά μήκος του μονοπατιού που το συνοδεύει ένα ρεματάκι και θα δείτε όλη την ομορφιά του δάσους ακούγοντας τα τιτιβίσματα των πουλιών και, αν είναι η εποχή τους, θα μαζέψετε και νοστιμότητα μανιτάρια. Μπορείτε να έρθετε με το αυτοκίνητο (4X4) ή μοτοσυκλέτα αλλά από την πλευρά της κατοικίας περνάει με τεράστια δυσκολία και με υπερβολικές κλίσεις.

Tip: Πριν το επανομαζόμενο και σπίτι του Δεσπότη, υπάρχει ένας αξιόλογος χωματόδρομος καλυμμένος απ' άκρου εις άκρον με πολύχρωμα φύλλα οξιάς. Αυτός, καταλήγει στην κεντρική δασική οδό με κατεύθυνση (αριστερά) το Νεραϊδοχώρι.

Καταρράκτες Παλαιοκαρυάς

Με κατεύθυνση από Πύλη - Ελάτη ή αντίστροφα η μοναδική δστ. που θα συναντήσετε έχει σήμανση προς Στουρναρέϊκα - Άρτα και τα χωριά της διευρυμένης κοινότητας Νεραΐδας (9,5 χλμ. από Ελάτη). Αυτή η διαδρομή κρύβει μια μεγάλη έκπληξη για τον επισκέπτη, έναν κρυφό ασφαλοστρωμένο δρόμο με σήμανση προς Κάτω - Μέση - Άνω Παλαιοκαρυά (στα 3,9 χλμ. από την προαναφερθείσα δστ.). Μόλις στρίψετε αριστερά και πάρετε τον στενότερο ασφαλοστρωμένο δρόμο θα βρεθείτε συντομότερα σε έναν πανέμορφο τόπο που, αν μη τι άλλο, από κάπου θα πεταχτούν ξαφνικά ξωτικά ή νεραΐδες. Το ξεχασμένο, συγκλονιστικό τοπίο, συμπληρώνεται αρμονικά από το μουρμούρισμα του Παλαιοκαρήτη ποταμού και τα κελαηδίσματα των πουλιών. Στην μικρή τιμμεντένια γέφυρα (υπάρχει πινακίδα) μπειτε στον χωματόδρομο, και σε 300 μέτρα είστε στην βάση του παραδοσιακού - επιβλητικού - πέτρινου **γεφυριού της Παλαιοκαρυάς** (16ος αι.), με τους δύο ασύμμετρους **καταρράκτες**, 12 και 2 μέτρων αντίστοιχα, και μιας λιμνούλας που λες και έχει βγει από παραμύθι. Ιδανικό περιβάλλον για τους εραστές της ελεύθερης κατασκήνωσης. Από το κατάστρωμα του γεφυριού πέρναγε παλιότερα ο δρόμος που συνέδεε τα Τρίκαλα με τα Στουρναρέϊκα, το Βαθύρρευμα και όλα τα χωριά της σημερινής διευρυμένης κοινότητας Νεραΐδας, αλλά και ο παράδρομος που πήγαινε στα χωριά της Αργιθέας και το κοντινό Ροποτό. Σήμερα τα μονοπάτια υπάρχουν, (χωρίς σήμανση) και τα χρησιμοποιούν συχνότατα οι ενημερωμένοι πεζοπόροι.

Το γεφύρι και οι καταράκτες στη Παλαιοκαρυά

Καφενείο Στέφανου Γώγου στην Παλαιοκαρυά

Οι εκπλήξεις συνεχίζονται όταν από τον κεντρικό δρόμο συνεχίσετε κρατώντας την ίδια κατεύθυνση (προς Άνω Παλαιοκαρυά). Θα περάσετε από την Κάτω Παλαιοκαρυά, όπου το μεζεδοπωλείο "το Φαράγγι" (2434081496) και ο αναστυλωμένος νερόμυλος με **ντριπέλα** (για το πλύσιμο των ρούχων) όλα εν λειτουργία σε μια αληθινή ευκαιρία, να δουν τα παιδιά, ενίοτε και οι μεγάλοι, τον τρόπο που εκμεταλλεύονται και σήμερα τη δύναμη του νερού. Σε 4 χλμ. συνολικά, θα αντικρίσετε το μοναδικό παλιό χάνι που απέμεινε στην περιοχή, του μπάρμπα - Στέφου και της κυρά - Παρασκευής Γώγου. Πέρασμα κάποτε όλων των ταξιδιωτών, των εμπόρων και των κυρατζήδων, από και προς τα χωριά του Ορεινού όγκου Τρικάλων (δείτε στην ενότητα Πολιτισμός).

Η χωμόπολη Πύλη, έδρα του δήμου Πύλης

Πύλη

Ένας πνιγμένος στο πράσινο, του έλατου και του πλατανιού, τόπος άγιος, περιμένει και σας υποδέχεται με όλες τις τιμές να τον ανακαλύψετε. Άνθρωποι αγνοί, ένα με την φύση, την απλοχεριά, και την αγάπη για τα δάση και τα χωριά τους, περιμένουν να σας φιλοξενήσουν, τόσο κοντά και συνάμα τόσο μακριά από το κέντρο.

Βγαίνοντας από τα Τρίκαλα τίποτα δεν προΐδεάζει τον περιηγητή γι' αυτό που υπάρχει μόλις...λίγα χιλιόμετρα παρακάτω. Η ατέλειωτη ευθεία του κάμπου διασχίζει τα χωριά, **Πηγή**, όπου προτείνουμε (λίγο μετά την είσοδο στο χωριό) να δείτε το **κονάκι του Ζαβιτσιάνου**, ένα σημαντικό ιστορικό διατηρητέο μνημείο (ΦΕΚ 66/Β/ 21-

2-1986). Αυτό το διώροφο πετρόχτιστο κτήριο, μοναδικό στην περιοχή, αποτελεί ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα αρχιτεκτονικής του 19ου αιώνα. Πρόσφατα έγιναν εργασίες συντήρησης, αλλάχτηκε η στέγη ενώ υπάρχουν υλοποιημένες προτάσεις ανάδειξης και του περιβάλλοντος χώρου των 27 στρ. Προσέξτε τις περίτεχνες κυτές σιδερέες στα παράθυρα του ισόγειου και την περίφραξη του κτηρίου. Στην συνέχεια περνάτε τη **Λυγαριά, Παλαιομονάστηρο** και ξαφνικά, νομίζετε ότι κατευθύνεστε σε... αδιέξοδο. Το μικρό φαράγγι που χωρίζει τα βουνά **Ίταμο** (γνωστό και ως Τσοούκα) και **Κόζιακα** (το Κερκέτιον των αρχαίων, το ανατολικότερο βουνό της οροσειράς της κεντρικής Πίνδου) μοιάζει στα μάτια του επισκέπτη απροσπέλαστο. Μεγάλα βράχια υψώνονται μπροστά στο τελευταίο χωριό του κάμπου, και λες, σαν από θαύμα, κάποιο θεϊκό χέρι έκοψε το βουνό στα δύο, και η "Πύλη" προς τον θεόρατο ορεινό όγκο... ανοίγει, οδηγώντας τον περιηγητή από τον Θεσσαλικό κάμπο στα Ορεινά των Τρικάλων και την Ήπειρο από τον συντομότερο δρόμο. Στην αρχαιότητα αποτελούσε το φυσικό σύνορο της Θεσσαλίας

με την Ήπειρο και μετά το πέρασμα στα ορεινά, κατοικούσαν οι Αίθιοι και οι Αθαμάνες. Αυτή η μικρή δίοδος, που σχηματίζουν τα δύο βουνά ήταν γνωστή από τα Ρωμαϊκά στρατεύματα που πέρασαν πολλές φορές από εδώ.

Παλιότερα, σε αυτή την συμβολή ήταν ο οικισμός Μεγάλη Πόρτα ή Πόρτα Παζάρι ονομασία που απέκτησε από το μεγάλο ετήσιο εμπορικό πανηγύρι που γινόταν εκεί και με μικρότερη εμβέλεια συνεχίζεται μέχρι τις μέρες μας, στην Πύλη. Πριν την καταστροφή του εξαιτίας μιας αδιευκρίνιστης ασθένειας ήταν γνωστός για το εξαιρετικό **μετάξι** που παρήγαγε και τις εμπορικές του συναλλαγές με τον Τίρναβο και την Κωνσταντινούπολη. Το παράξενο είναι ότι, ενώ στο μουσείο μεταξίου στο Σουφλί Έβρου αναφέρεται ο οικισμός σαν παραγωγός, στην σημερινή Πόρτα Παναγιά και την Πύλη δεν υπάρχουν καθόλου στοιχεία που να πιστοποιούν κάτι τέτοιο. Οι γεροντότεροι κάτοικοι αμυδρά θυμούνται που τους έλεγαν για την παραγωγή και τις μουριές που κάποτε υπήρχαν εδώ, αλλά γραπτές αποδείξεις δεν βρέθηκαν. Κατά τη διάρκεια της ασθένειας, το 1822, το χωριό καταστράφηκε και μαζί με αυτό και η παραγωγή μεταξίου. Οι κάτοικοί του διασκορπίστηκαν σε

Το κονάκι του Ζαβιτσιάνου στην Πηγή

Οξυκόρυφη κρήνη κτισμένη επί τουρκοκρατίας στη Πόρτα-Παναγιά

Η μονή Γκούρας

ωνα, και θαυμάσιες πεζοπορικές διαδρομές. Μια από αυτές, η πιο εύκολη, ξεκινά περνώντας την καμάρα του πέτρινου γεφυριού. Από εκεί, ένα πλακόστρωτο μονοπάτι οδηγεί παραποταμώς στην Πόρτα Παναγιά. Στην διαδρομή θα δείτε μια ολοπέτρινη οξυκόρυφη κρήνη από την εποχή της τουρκοκρατίας, ενώ στον ευρύτερο χώρο, κοντά στο ναό υπάρχει το παραδοσιακό καφενείο Φωτεινής Σουφλιά (2434022500) για ολιγόλεπτη ξεκούραση.

Μια μεγαλύτερης διάρκειας πεζοπορική διαδρομή στο βουνό Ίταμο φέρνει τους επισκέπτες στα 1008 μ. υψόμετρο στην βραχώδη κορυφή Σουβλερό όπου σώζονται τα ερείπια ενός πολύ σημαντικού ελληνιστικού φρουρίου - παρατηρητηρίου, με μεγάλους αρχαίους ορθογώνιους λίθους, το οποίο δέσποζε στις γύρω ορεινές περιοχές και διαβάσεις της Πίνδου μεταξύ 4ου και 1ου αι. π.Χ. Αυτό το κάστρο ταυτίζεται με το αρχαίο φρούριο **Αθήναιον** αν και σε 500 μ. περίπου, υπάρχει και άλλο, παρόμοιο, ενώ στην ψηλότερη κορυφή σε υψόμετρο 1132 μ. στον **Πύργο**, περίπου 1000 μ. βορειότερα από το Σουβλερό σώζονται τα ερείπια ενός άλλου ελληνιστικού φρουρίου που λόγω της θέσης του έλεγχε καλύτερα τα βόρεια περάσματα (Βροντερό - Ελάτη - Στουρναρέικα - Παλαιοκαρυά κ.ά.). Η ύπαρξη πολλών φρουρίων σε τόσο μικρή απόσταση μεταξύ τους φανερώνει τη στρατηγική σημασία ολόκληρης της περιοχής.

διάφορα μέρη της Θεσσαλίας, στην Πορταριά, στις Σέρρες ακόμα και στο Άγιο Όρος. Τότε, τον 19ο αι., οι εναπομείναντες κάτοικοι συνοίκησαν την Πύλη ξεκινώντας από την αρχή τη ζωή και τις εργασίες τους. Η σημερινή Πύλη, κωμόπολη πια, είναι το μεγαλύτερο εμπορικό - μετακομιστικό κέντρο για μεγάλο τμήμα του ορεινού χώρου Τρικάλων. Διαθέτει δεκάδες εμπορικά καταστήματα, τράπεζες, αλλά και αξιόλογα ξενοδοχεία, ταβέρνες για τους επισκέπτες της περιοχής. Στα αξιοθέατα της Πύλης, περιλαμβάνονται η Πόρτα Παναγιά, η Μονή Γκούρας, η Μονή Αγ. Βησσαρίωνα Δούσικου, το πέτρινο γεφύρι του Αγ. Βησσαρί-

Τοπίο στο ποτάμι στην Κάτω Παλαιοκαρυά

Τίπ: Στην Πύλη υπάρχει ένα αξιόλογο οινοποιείο επώνυμου τοπικού οίνου που ωριμάζει σε δρύινα βαρέλια. Πρόκειται για το γνωστό Κελάρι Περγαντή, του Αχιλλέα Περγαντή, ο οποίος χωρίς να φείδεται χρόνου και κόπου, ασχολείται από την καλλιέργεια και την παραγωγή, μέχρι τη διάθεση. Αναζήτησε με επιμονή τις παλιές ντόπιες ποικιλίες (Σέντζο-Γρανουάρ-Μπαντίκι) και σήμερα καλλιεργεί αρκετές από αυτές. (Αχιλλέας Κ. Περγαντής 6973392838)

*Η Ελάτη Τρικάλων
από τον Κόκκινο Βράχο*

Ελάτη

Αφήνοντας την Πύλη και τα πρώτα μνημεία της περιοχής ανηφορίζετε προς Ελάτη, περνώντας την πρώτη διασταύρωση που οδηγεί στο Ροποτό. Ο φαρδύς ασφαλτοστρωμένος δρόμος περνά τη δεύτερη διασταύρωση προς Στουρναρέικα, Μεσοχώρα, Διευρυμένη Κοινότητα Νεραΐδας, ξεγλιστρώντας μέσα σ' ένα καταπράσινο τοπίο με πολλά πλατάνια, και ανείπωτη θέα στο ποτάμι. Οι κορυφές των βουνών αρχίζουν να ξεχωρίζουν ενώ αχνοφαίνονται τα χωριά Αγ. Προκόπιος, Καλόγεροι, Βροντερό, παρασύροντας τον οδηγό που καλύπτει τα δώδεκα χιλιόμετρα σαν να ήταν μόνο ένα, φτάνοντας στην παραδεισένια, στεφανωμένη το ελατόδασος του Κόζιακα, **Ελάτη** (Τύρνα) σε υψόμετρο 938 μ. Είναι η έδρα του **Δήμου Αιθίων**, με 762 μόνιμους κατοίκους και 952 συνολικά από όλους τους συνοικισμούς (Ξυλοχώρι, Λιπιότα, Βλατανέοι, Βλάχα, Αγ. Γιώργης). Ένας πολύ ωραίος τόπος που ατενίζει με αισιοδοξία και ομαλότητα τις προκλήσεις του μέλλοντος. Είναι το μεγαλύτερο, και απ' τα λίγα ορεινά χωριά της περιοχής, με ευδιάκριτα χαρακτηριστικά και ισχυρή τουριστική παρουσία όλες τις εποχές του χρόνου. Η εξαιρετική υποδομή: ξενοδοχεία, ξενώνες, ενοικιαζόμενα δωμάτια, σε συνδυασμό με τα πολλά αξιόλογα καταστήματα, καφετέριες, σούπερ μάρκετ, εστιατόρια, ψησταριές, κέντρο ορεινών δραστηριοτήτων, προσθέτουν μια κοσμοπολίτικη αίσθηση που αμέσως κερδίζει τους επισκέπτες.

Tip: Αξιόλογη και ξεχωριστή παρουσία αποτελεί το πρότυπο εργαστήριο ξυλογλυπτικής, του Άγγελου Πατσιαντζή, μοναδικό στην ευρύτερη περιοχή που κατασκευάζει πρωτότυπα χειροποίητα διακοσμητικά αντικείμενα τέχνης.

Η πολυσιδήρης Ελάτη Τρικάλων, αποτελεί βασικό ορμητήριο και κυριότερο πέρασμα, για δεκάδες διαδρομές, ασφάλτινες, δασικές, πεζοπορικές, σε μονοπάτια και δασικά κομμάτια, αποδεικνύοντας ότι δεν είναι τυχαία η επιλογή της, από τους περιηγητές. Η ιστορία της χάνεται στο βάθος του χρόνου και αναφέρεται ήδη, στην τουρκική απογραφή του 1454/55. Από τους πρώτους ερευνητές φιλόλογους και αρχαιολόγους του 19ου και 20ου αι. η θέση της ταυτίζεται με την αρχαία πόλη Πότναιο ή Ποίτνεο. Και σε πρόσφατες επιτόπιες έρευνες επιστημόνων, στην θέση Κατώφλι, επι-

Πετρόκτιστες κατοικίες στην Ελάτη

βεβαιώθηκε η ύπαρξη, σε μεγάλη έκταση, ερειπίων αρχαίας πόλεως των κλασικών χρόνων. Η δαντελωτή άγρια κορυφογραμμή του Κόζιακα, σας κοιτά αγέρωχα. Ο αέρας φέρνει από παντού μυρωδιές ευωδιαστές προτρέποντάς σας, για γνωριμία με τον τόπο. Μέσα στο χωριό, ο επισκέπτης έχει την δυνατότητα να περπατήσει στα ελατοσκεπή μονοπάτια, τα παιδιά να παίξουν ανέμελα στην μεγάλη παιδική χαρά, και για όσους πεζοπόρους επιθυμούν, υπάρχουν ακόμα λιγοστά σπιτάκια απ' την παλιά Τύρνα, αν από τον κεντρικό δρόμο που διασχίζει το χωριό, περπατήσει έως την διασταύρωση, που αριστερά, (ευθεία πάει Βροντερό - Καλόγχοι) κατηφορικός δρόμος οδηγεί ως τα παλιά σπίτια, και τις αυλές των Τυρνιωτών. Πέτρα δουλεμένη από Ηπειρώτες μαστόρους, ξυλοδεσιές, υπέρθυρα, φωτογραφίζουν την παράδοση και τον πολιτισμό. Στις αρχές του 20ου αι. οι τρεις συνοικισμοί του παλιού χωριού (Πάνω, Κάτω και Κολών μαχαλάς), ήταν κτισμένοι χαμηλά, προς το ποτάμι. Σώζονται ακόμα αρκετές κατοικίες από τις παλιές όπως επί-

σης και η παλιότερη της περιοχής, της οικογένειας του Παναγιώτη Γιδάρη, ένα ολοπέτρινο κτήριο του 1845, κάποτε δίπατο, με πολεμίστρες και πόρτα με αμπάρα που έμπαινε στον τοίχο (όπως στα παλιά μοναστήρια). Στη συνέχεια του τσιμεντόδρομου, εκεί προς το τέλος του, υπάρχει ένα παλιό εικονοστάσι, της Παναγίας. Στον ευρύτερο χώρο, έως τις αρχές του 20ου αι., υπήρχε η Εκκλησία - Μοναστήρι Κοίμησης της Παναγίας Θεοτόκου. Ο αειμνηστος Γκιζλής Ηλίας από την Ελάτη, θυμόταν ότι χωρούσε πάνω από διακόσια άτομα, και ήταν μεγαλύτερη από την σημερινή, με πανέμορφο τέμπλο, μεγάλα χαγιάτια, μοναχούς

Αποψη του παλιού οικισμού της Ελάτης

Λιμνούλα στον συνοικισμό Βλάχα

που καλλιεργούσαν τη γη, και ασχολούνταν με την κτηνοτροφία.

Το 1823 τα χωριά Τύρνα (Ελάτη), Περτούλι, Βετερνίκο (Νεραϊδοχώρι) και Πύρρα κήκαν από τους Αρβανίτες υπό τον Σελιχτάρ Μπόδα. Οι κάτοικοι της Τύρνας χωρίσθηκαν σε δύο ομάδες και έφυγαν στην Αγιά Λάρισα με αρχηγό κάποιον Αγκνάτο, και προς το Μεσολόγγι με αρχηγό τον Τζάλα (επώνυμο που

υπάρχουν ακόμα στο χωριό).

Πίσω, στο παλιό χωριό, κακουχίες κάθε είδους απογοήτευσαν τους μοναχούς, οι εναπομείναντες κάτοικοι δεν είχαν τόσα εισοδήματα για να συντηρούν και την εκκλησία, η οποία σιγά - σιγά ερήμωσε έως ότου γκρεμίσθηκε γύρω στο 1923. Τμήμα του παλιού τέμπλου της Εκκλησίας - Μοναστηριού της Παναγίας Θεοτόκου σώζεται και φυλάσσεται στον **Προφήτη Ηλία** στο δασάκι. Τέτοιοι οικισμοί υπήρχαν σε όλα τα Παλιοχώρια που αναφέρονται κοντά ή δίπλα από κάθε σημερινό χωριό, σε όλη την επικράτεια, ειδικότερα στα ορεινά. Στα περισσότερα από αυτά τα Παλιοχώρια υπάρχουν ή κατά κανόνα, υπήρχαν, εκκλησούλες, χαλάσματα και λιγοστές κατοικίες σε καλή κατάσταση.

Η νεότερη ιστορία της Ελάτης προσδιορίζεται από την ίδια την περιοχή, που σύντομα αναδεικνύεται και εξελίσσεται με ιδιες των φιλόξενων κατοίκων δυνάμεις σε τουριστικό θέρετρο. Οι κάτοικοί της, με συνεχείς προσπάθειες που ξεκίνησαν το 1955 - '60, συνεχίζουν με προοπτική να αναπτύσσουν έναν πολύ καλό προορισμό, για ξεκούραση και γνωριμία, με την ευρύτερη εκκλησιαστική περιοχή του ορεινού όγκου Τρικάλων.

Πλούσια βλάστηση, γνωριμία με τα δεκάδες μνημεία, πολλά νερά, καταρράκτες, ψάρεμα στο ποτάμι, φιλοξενία, καλοί μεζέδες, κυνήγι, είναι τα δώρα που απλόχερα προσφέρει όλη η περιοχή στους επισκέπτες της, καιρό τώρα. Όλα τα χωριά, προσφέρουν υπηρεσίες έξω από την τυποποιημένη τουριστική νοοτροπία, και παντού, όλο το χρόνο θα βρείτε ανθρώπους πρόθυμους να σας εξυπηρετήσουν.

Ο ναός Κοίμησης της Θεοτόκου

Συνοικισμός Βλάχα
Φθινοπωρινά χρώματα

Τip: Ιδιαίτερως ελκυστική η επίσκεψη στο "Λίκνο", με τα παραδοσιακά προϊόντα. Διαθέτει ένα διαφωτιστικό κέντρο ενημέρωσης, με εποπτικό υλικό, χάρτες, προτάσεις διαδρομών και προσπελάσεων στις περιοχές ιδιαίτερου φυσικού κάλους που ο νομός Τρικάλων συνορεύει. Επίσης θα βρείτε τοπικές εκδόσεις και φυλλάδια, πληροφορίες για το μονοπάτι Ε4, την Αρκούδα και τον Λύκο της Πίνδου αφού, ταυτόχρονα, είναι κέντρο ενημέρωσης του "Αρκτούρου".

Πύλη-Ελάτη-Περτούλι-Νεραϊδοχώρι-Πύρα-Δέση

Είναι μια πανέμορφη διαδρομή που ξεκινάει από την Πύλη και ακολουθεί τον κεντρικό οδικό άξονα της περιοχής. Βγαίνοντας από την κωμόπολη και λίγο πριν το γεφύρι του Αγ. Βησσαρίωνα, στις όχθες του Πορταϊκού ποταμού, βρίσκεται ερειπωμένος πλέον, ένας από τους πολλούς νερόμυλους της περιοχής, στο **Μπληγόρι** (1665). Στην ευρύτερη έκταση έχει δημιουργηθεί από τον Απόστολο Μπουρνάζο, (γιο του τελευταίου μυλωνά Χρήστου Μπουρνάζου), ένας γαλήνιος, δροσερός χώρος αναψυχής, για ξεκούραση

Τμήμα του παλιού νερόμυλου στη Πύλη

ή περπάτημα κάτω απ' τα βαθύσκιωτα πλατάνια. Θαυμάσιο θέμα και θέαμα για όλους, ειδικά για τα παιδιά, αποτελεί η αξιοποίηση των υδάτινων πόρων με τρόπο ώστε να βλέπουν οι επισκέπτες πώς εκμεταλλεύοντουσαν παλιότερα την δύναμη του νερού. Στον **Νερόμυλο** λειτουργούν Υδρογεννήτρια, Δρυστέλα, Μύλος, Μαντάνια, Μαγγανοπήγαδο κ.ά., και στον ίδιο χώρο μπορείτε να απολαύσετε αναψυκτικά, καφέ ή τσιπουρομεζέδες. (Απόστολος Μπουρνάζος 2434022085).

- * Πύλη-Ελάτη-Περτούλι-Νεραϊδοχώρι-Πύρα-Δέση
- * Περτούλι-Χρυσομηλιά-Παλαιοχώρι-Κλεινοβός-Καλαμπάκα-Μετέωρα
- * Ελάτη-Βροντερό-Αγ. Προκόπιος-Παλιοκαρυά
- * Ελάτη-Ροποτό

Tip: Προσοχή χρειάζεται στην στενή τσιμεντένια γέφυρα Κονδύλη, στην Πύλη. Χωράει μόνο ένα αυτοκίνητο, ενώ ιδιαίτερη επιμέλεια να δείξετε όταν η θερμοκρασία είναι κάτω από το μηδέν αφού στο κατάστρωμά της συχνά μαζεύονται νερά, που παγώνουν. Από τη γέφυρα και μετά προσέξτε τις διαγραμμίσεις που είναι από άκρως επικίνδυνο πλαστικοποιημένο υλικό, που γλιστράει, και ειδικότερα, επηρεάζει τις μοτοσυκλέτες.

Η διαδρομή

μετά την Πύλη συνεχίζει με λίγες στροφές αρχικά, και φαρβαίνει μετά τη διασταύρωση προς Στουρναρεία - Άρτα. Μετά από 12 χλμ. μέσα σ' ένα καταπράσινο τοπίο με πολλά πλατάνια, θα μπειτε στον οικισμό της Ελάτης που ελατοσκέπαστος όπως είναι προδιαθέτει για γνωριμία με τον Κόζιακα. Η διαδρομή από την Ελάτη και μετά περνάει από τους οικισμούς Λιπιότα, Βλάχα, Βλατανέιο, ανηφορίζοντας προς τον αυχένα Τζατζά. Ακριβώς στον αυχένα υπάρχει δστ.

και χωματόδρομος αριστερά, που βγάζει στον οικισμό της Βλάχας μέσα από μια σύντομη αλλά συναρπαστική διαδρομή. Αμέσως μετά τον αυχένα, βρίσκετε τις πινακίδες του δασαρχείου που σας πληροφορούν ότι εισέρχεστε στο πανεπιστημιακό δάσος Περτουλίου. Σχεδόν αμέσως φτάνετε στο **χιονοδρομικό κέντρο Περτουλίου** (8,3 χλμ. από Ελάτη - 20,3 χλμ. από Πύλη) στα 1180 μ. υψ. Όλη η διαδρομή από εδώ και πέρα κινείται στην ισοϋψή των 1100 - 1200 μέτρων.

Σε 14,5 χλμ. από Ελάτη - 26,5 χλμ. από Πύλη,

Περτούλι

Εωκλήσι Αγ. Νικολάου στην "Ασφάκα"

φτάνετε στο πανέμορφο **Περτούλι** που ορθώνεται περήφανο σε μια μαγευτική, γεμάτη έλατα τοποθεσία του βουνού Φούρκα της Πίνδου. Από τον άλλοτε λαμπρό οικισμό, αποτέλεσμα των ανθρών οικονομικών που εξασφάλιζε η ανεπτυγμένη κτηνοτροφία και το εμπόριο, με τα δεκάδες πετρόχιστα αρχοντικά (Χατσηγάκη, Φορλίγκα, Νταή, Μπατάλα, Μπαλιάκου, Βλάχου κ.ά.), δεν σώζονται παρά ελάχιστα δείγματα. Παρά τις μοντέρνες επιρροές όμως, διατηρεί σε ικανοποιητικό βαθμό την παραδοσιακή ηπειρώτικη αρχιτεκτονική η οποία αποτυπώνεται σε αρκετές κατοικίες όπως και στις πανεπιστημιακές εγκαταστάσεις και το δασαρχείο. Τα τελευταία δημιουργήθηκαν από το 1954 έως το 1966 σε σχέδια του αρχιτέκτονα Δημήτρη Πικιώνη, και τη δουλειά της Αναστασίας Τζάκου, μαθήτριας του Πικιώνη στο Ε.Μ.Π. που εργάστηκε στο Περτούλι μαζί με τον δάσκαλό της.

Βραχογραφία Αγ. Νικολάου

Ο οικισμός έχει αρκετούς λόγους που έχει γίνει ευρύτερα γνωστός στις μέρες μας. Πρωταρχικό ρόλο σε αυτό έχει το εκπληκτικό οικοσύστημα που το περιβάλλει, προσφέροντας απεριόριστες δυνατότητες δραστηριοτήτων στους περιγηγητές. Επίσης, οι αναβαθμισμένες τουριστικές υπηρεσίες διαμονής και εστίασης που απολαμβάνουν όλοι όσοι το επισκέπτονται, και βέβαια, η πρακτική εκπαίδευση και έρευνα, που διεξάγεται κάθε καλοκαίρι στο ομώνυμο δάσος από τους φοιτητές του τμήματος Δασολογίας και Φυσικού περιβάλλοντος του Α.Π.Θ.

Στο πέρασμα των αιώνων το χωριό καταστράφηκε πολλές φορές, με τελευταία τον εμρησμό του από τους Γερμανούς το 1943, όπως επιμελώς πράξαν σε όλα τα βλαχοχώρια του Ασπροποτάμου και της Δυτικής Μακεδονίας. Μετά τον πόλεμο οι κάτοικοι το ξανάκτισαν και αυτή τη φορά έφτιαξαν το μεγάλο, και πρωτοποριακό για την εποχή του, εργοστάσιο επεξεργασίας ξύλου. Αυτό το μεγάλο έργο έδωσε δουλειά στα δύσκολα μεταπολεμικά χρόνια σε όλα τα χωριά περιφερειακά του Περτουλίου εξασφαλίζοντας, οικονομική άνθηση εμποδίζοντας ταυτόχρονα το μεταναστευτικό ρεύμα να πάρει διαστάσεις όπως στην υπόλοιπη Ελλάδα. Το τεράστιο και πλούσιο δασικό σύμπλεγμα έδινε τόση δουλειά, που είχε 3 βάρδιες από τον Μάρτιο έως και τον Δεκέμβριο που δούλευαν ασταμάτητα εφοδιάζοντας όλη την επικράτεια με

Μνημείο του ΕΛΑΣ στην Αγία Κυριακή Περτουλίου

καλοδουλεμένη ξυλεία. Για λόγους που ακόμη και σήμερα δεν έχουν διευκρινισθεί, στα τέλη της δεκαετίας του 60' σταμάτησε να λειτουργεί, με ό,τι αυτό σήμαινε για τους κατοίκους και την Ελληνική βιομηχανία ξύλου. Αυτοί οι ιστορικοί λόγοι σήμερα, ωθούν το δασαρχείο, το ταμείο διαχείρισης δημοσίων Πανεπιστημιακών δασών και τον δραστήριο Δήμο Αιθίων, να φτιάξουν ένα μοναδικό στην περιο-

χή της Πίνδου, **Δασικό Μουσείο** που θα στεγάζεται στο παλιό ξυλεργοστάσιο.

Σε 17,6 χλμ. από Ελάτη - 29,6 χλμ. από Πύλη φτάνετε στο γραφικό Νεραϊδοχωρί, που, όπως ακριβώς αφήνει να εννοηθεί το όνομά του, είναι κτισμένο κάτω από την κορυφή "Νεράιδα" ανάμεσα από δεκάδες φυσικές ομορφίες. Τόσο η πλούσια φύση που το περιβάλλει, όσο και τα θαυμάσια μνημεία του χώρου θα σας κερδίσουν αμέσως. Μνημεία που ελκύουν τους επισκέπτες και έχουν εύκολη πρόσβαση είναι η εκκλησία του **Αγ. Νικολάου** (1763), με

Το παλιό Ξυλεργοστάσιο

θαυμάσιες τοιογραφίες, στην πλατεία του Νεραϊδοχωρίου, και προς τη δασική οδό Νεραϊδοχωρίου - Πύρρας, όπου περνώντας την τιμιμενένια γέφυρα στο ποτάμι, θα δείτε αριστερά σας διακλάδωση προς τον ερειπωμένο **παλιό νερόμυλο**. Η συνέχεια στο δασικό θα σας φέρει στο **πέτρινο γεφύρι στην Σμίξη** (18ου αι.), και στο περίφημο λιθόχτιστο **μονοπάτι του Γούσιου Χατζηππέτρου**.

Στον κεντρικό δρόμο τώρα, δύο μόλις χλμ. έξω από το χωριό, θα δείτε την εκκλησία (το άλλοτε καθολικό) του μοναστηριού της **Αγ. Παρασκευής** (1793) τυλιγμένη στους θρύλους που η παράδοση διασώζει, αναφέροντας για τον τρούλο της μονής και την κούφια στέγη, που χρησιμοποιήθηκε για κρυφό σχολείο, και στα δύσκολα χρόνια για καταφύγιο - κρησφύγετο του Ε.Α.Μ. Η συνέχεια της διαδρομής, σας φέρνει να περνάτε πάνω από το τεράστιο νεώτερο γεφύρι της Πύρρας που γεφυρώνει το ρέμα Κρυόβρυση (Γκαβραούρσα για τους ντόπιους). Με ευκολία διακρίνεται η επιμελημένη επένδυση από πέτρα, τόσο που μπορεί κανείς να ξεγελαστεί περνώντας το για πέτρινο. Ίσως, μια από τις κατασκευές της εποχής (1965), που οι εργολάβοι και οι αρχιτέκτονες είχαν την ικανότητα να παρουσιάζουν αξιόλογα έργα. Μια εποχή που σίγουρα, αποτελεί ανάμνηση.

Στο 23,3 χλμ. από την Ελάτη - 35,3 από Πύλη, φτάνετε στη διακλάδωση δστ. προς **Πύρρα**. Εκεί, στρίβετε αριστερά και ύστερα από 2 χλμ. κατηφορικού δρόμου παρκάρετε στην κεντρική πλατεία. Δίπλα σας, το καφεενεδάκι - ψησταριά του Γιώργου και της Αντιγόνης "Πύρρας Εστία", (Γιώργος Παπαθανασίου 2434091260) απ' όπου έχουν περάσει, και γλεντήσει, χιλιάδες επισκέπτες της περιοχής. Για αρκετά χρόνια δεν έμεναν πολλοί κάτοικοι το χειμώνα, οι περισσότεροι έφευγαν στα Τρίκαλα. Πριν μερικές δεκαετίες άλλωστε λειτουργούσε ακόμη το Ειρηνοδικείο, και το σχολείο, δείγμα του μεγάλου πληθυσμού του χωριού αλλά και της περιοχής. Τα τελευταία χρόνια όμως έγιναν νέες επενδύσεις, κυρίως σε ξενώνες - ξενοδοχεία, με αποτέλεσμα κάποιες συνήθειες χρόνων να μεταβάλλονται, κυρίως από την θετική επίδραση που έχει αυτή η κινητικότητα στους ντόπιους. Πλέον, ολοένα συχνότερα ξεχειμωνιάζουν στο χωριό.

Μνημεία της Πύρρας είναι το μοναστήρι του **Προφήτη Ηλία**, στον χώρο των κατασκηνώσεως της Ιεράς Μητρόπολης Τρίκκης, η **Αγ. Παρασκευή**, ο **Άγιος Γεώργιος**, η λιθόχτιστη **κρήνη** Γκιντούρι του 1757 και το **παλιό πέτρινο γεφύρι**, η Καμάρα των ντό-

Το μοναστήρι του Προφήτη Ηλία

Η ελατοστεφανωμένη Δέση

εμπρός σας καθώς ξεπετάγεται με αφάνταστη δύναμη από το εσωτερικό του εξερευνημένου και χαρτογραφημένου, (ανεκμετάλλετου και κλειστού όμως), σπηλαιού **Λέγκω**. Για τον δεύτερο και μεγαλύτερο (100 μ. υψ.), θα πρέπει να περπατήσετε στο στενό λιθόχτιστο καλντερίμι μέχρι να βγείτε στην απόκρημνη πλαγιά με τους τεράστιους κέδρους. Εκεί υπάρχει οπτική επαφή με τον ψηλότερο φυσικό καταρράκτη, ίσως, ολόκληρης της Πίνδου. Επιστρέφοντας στην Δέση δείτε στον πάνω μαχαλά ένα από τα σπάνια προστατευόμενα (ΦΕΚ 616/τ.Β 22-7-1997) μνημεία του ορεινού χώρου, το θαυματοργό μοναστήρι της **Αγ. Τριάδος**, χτισμένο το 1798, και ζωγραφισμένο από Χιονιάδτες ζωγράφους. (υπάρχει ανοιχτό καφε-νείο, Πατρικής Ηλίας 2434091420).

πιων που παλιότερα εξυπηρετούσε τις ανάγκες μετακίνησης όλων των κατοίκων του χωριού, από και προς το Νεραϊδοχώρι και τα Τρίκαλα.

Ο τελευταίος σταθμός της διαδρομής είναι η ελατοστεφανωμένη Δέση 30,8 χλμ. από Ελάτη - 42,8 χλμ από Πύλη. Ένας οικισμός που, αλήθεια είναι, φαίνεται απομονωμένος, και η άποψη του περιηγητή συγκλίνει σε αυτό, απλά επειδή όλοι οι δρόμοι καλύπτονται από το σπάνιας καθαρότητας ελατόδασος που την τυλίγει. Σίγουρα θα συγκινήσει περισσότερο τον επισκέπτη όταν αυτός μάθει τα σπουδαία μυστικά που κρύβει. Λίγο πριν το χωριό (29,6 από Ελάτη), υπάρχει δεξιά, ένας στενός χωματόδρομος που πολύ σύντομα περνάει από το ξωκλήσι του Αγίου Νικολάου και διεισδύει μέσα στο δάσος με τα πανύψηλα έλατα. Μετά από 4,3 χλμ. συναρπαστικής διαδρομής φτάνετε σε ένα ξέφωτο με εμφανή τα σημάδια του δρόμου και μια μεγάλη ποτίστρα για τα γελάδια. Όποιο τμήμα του και να ακολουθήσετε φτάνετε στην άκρη του δάσους και στο καταφωρικό μονοπάτι που οδηγεί στους περίφημους **καταρράκτες Δέσης**. Ο πρώτος (30 μ. υψ.) φαίνεται

Άποψη από τον μικρό καταρράκτη στην Δέση

Στο βιβλίο αυτό έχετε περιορισμένη πρόσβαση.
Εδώ παρουσιάζουμε μέρος του περιεχομένου του.

Αν θέλετε να προμηθευτείτε το βιβλίο αυτό
επικοινωνείτε με το info@likno.gr